

industrijsko-gospodarski pregled

Uređuju: Hedviga Kveder i Ivan Jerman

Nova mijenja politiku u proizvodnji derivata stirena

Nova Chemicals je po veličini četvrti svjetski proizvođač stirena i polistirena. Sada pristupa važnoj preobrazbi svojeg proizvodnog programa. Prestaje s radom u proizvodnji u nekim postrojenjima za konvencionalne polistirene i otvara nove kapacitete za proizvodnju specijalnih vrsta stirenskih derivata veće komercijalne vrijednosti. Zatvaraju se pogoni za suspenzijske polistiren na lokacijama Breda, Nizozemska i Chesapeake, SAD, a na drugoj strani povećavaju se kapaciteti za proizvodnju Arcela (polistiren/polietilen-interpolimer) i Dylarka (kopolimer stirena i anhidrida maleinske kiseline). Na području tehnologije Nova je dobila pravo na tri nova patenta za proizvodnju ekspaniranog polistirena (EPS) bez hlapljivih organskih spojeva, koji kao sredstvo za ekspaniranje primjenjuju vodu umjesto pentana. Danas Nova već proizvodi ESP s 50 % manje pentana od normalnih tipova na tržištu. Nova tvrdi da će propisi u SAD-u zahtijevati u 2006. godini da 50 % ESP u SAD mora sadržavati svega 3 % ili manje pentana. I. J.

Roche u Južnoj Africi

Tvrtka Roche, sektor za vitamine i fine kemikalije, otvorila je novi pogon u mjestu Isando, Južna Afrika, u kojem će proizvoditi vitaminske premikse za prehrambenu industriju. Kompanija planira i izgradnju drugog postrojenja za proizvodnju premiksa za prehranu životinja. Proizvodi iz oba pogona namijenjeni su tržištu u Južnoj Africi i drugim afričkim zemljama. I. J.

Danska tvrtka Novo Nordisk u Francuskoj

Danska tvrtka Novo Nordisk investira 15 milijuna EUR u svoj pogon u mjestu Chartres, Francuska, u kojemu proizvodi svoj uređaj za ubrizgavanje inzulina nazvan FlexPen. Tvrtka namjerava nastaviti investiranje i do 2006. godine ulagati još 130 milijuna EUR-a. Pri tome će udvostručiti svoju proizvodnju inzulinskih patrona i tako postati jedan od najvećih svjetskih proizvođača tog proizvoda. I. J.

Zajednička proizvodnja u Singapuru

Ellba Eastern je zajednička organizacija Shell Eastern Petroleum i BASF-a koja je započela rad u pogonu Singapur. Projekt u koji je investirano 500 milijuna USD sastoji se iz tvornice u kojoj će se proizvoditi 250 kilotona propilen-oksida i 550 kilotona stirena godišnje. I. J.

Rhodia proizvodi za Astra Zeneca

Rhodia ChiRex je otvorila postrojenje za proizvodnju intermedijara za lijek tvrtke Astra Zeneca koji se nalazi u kasnoj razvojnoj fazi. Pogon u mjestu Holmes Chapel, Engleska, sastoji se od uređaja iz hastelloya, nehrđajućeg čelika i staklom obloženih reaktora kapaciteta od 8000 l. I. J.

Končar-INEM: Poslovni rezultati u 2004. godini

U 2004. godini Končar Elektronika i informatika (Končar-INEM) ostvario je prihod veći od 136 milijuna kuna. Zagrebačka tvrtka bilježi ukupnu dobit 4,9 milijuna kuna, što je gotovo 19 % više u odnosu na 2003. godinu. Produktivnost mjerena po zaposlenom porasla je 13 %. Končar-INEM proizvodit će vrlo složenu električnu opremu za niskopodne tramvaje.

Tvrtka će ove godine tržištu isporučiti nekoliko novih prijenosnika. Končar-INEM najavljuje zanimljive nove modele. H. K.

Naftaplin: proizvodnja nafte i plinova u prva dva mjeseca 2005.

U prva dva mjeseca ove godine Naftaplin je proizveo 104 777 tona nafte, što je 2 % više od plana, budući da je premašen plan proizvodnje na poljima Stružec, Žutica, Šandrovac, Števkovica i na još 13 polja. Iz Egipta je dobiveno 13 336 tona. Kondenzata je proizvedeno 54 000 tona.

Na kopnenim poljima prirodnog plina proizvedeno je 237,7 milijuna kubičnih metara, što je 2,5 % više od plana. U podmorju Jadrana na Ivani prebačaj plana iznosi 10 % budući da je proizvedeno 55,1 milijun kubika, a iz polja Marice dobiveno je 14,5 milijuna kubičnih metara plina. Polje Molve dalo je 116 milijuna kubika plina, polje Kalinovac oko 43 milijuna kubičnih metara, a Gola Duboka oko 12 milijuna kubičnih metara.

Podzemno skladište plina u Okolima zbog niskih temperatura radilo je maksimalnim kapacitetom. Sredinom ožujka u skladištu se nalazilo oko 120 milijuna prostornih metara plina.

Na Etanskom postrojenju u Ivaniću proizvedeno je 12 927 tona tekućih naftnih plinova, što je 8 % više od plana. Prirodnog benzina proizvedeno je 5 424 tone (40 % više), *i*-pentana 358 tone, a etana 9 897 tona.

U prva dva ovogodišnja mjeseca vode visoke tehnološke kvalitete bilo je 355 404 kubika, a geotermalne vode 58 468 kubika. H. K.

Rafinerija nafte Sisak: Videonadzor rafinerije

U Rafineriji nafte Sisak provodi se sustav zaštite, kontrole i sigurnosti. Uvodi se visokosofisticirani sustav videonadzora rafinerije koji kontrolira i evidentira ulaske i izlaske od ljudi do vozila. Instalirane kamere prate i snimaju sve što se događa na punilištu. Takav nadzor smanjuje broj nepravilnosti i nepropisnog rukovanja. Sada se smanjuje broj nekih ranije uočenih nepravilnosti.

Videonadzorom trebaju biti pokriveni svi rafinerijski ispusti u vodotokove, preradbena postrojenja, područje dorade i manipulacije sa spremničkim prostorom kao i zaštitna ograda rafinerije. H. K.

Ina Maziva Rijeka: Tri nova motorna ulja

Ina Maziva Rijeka imala je dosad u proizvodnoj paleti šest vrsta ulja za osobne automobile, pet vrsta ulja za gospodarska vozila,

jednu vrstu ulja za motocikle, dizelske lokomotive i traktore. U suradnji sa Shellom proizvodi se još šest vrsta brodskih ulja koja se smatraju posebnim proizvodima.

Nova ulja pojavit će se na tržištu pod imenom Ina Move 5W-30, Ina Futura MB 5W-30 i Ina Super Max 15W-40. Osobnim vozilima namijenjena su prva dva ulja, dok se gospodarskim vozilima nudi treće ulje.

U riječkim Mazivima nastoje proizvodnjom kvalitetnih novih motornih ulja produljiti intervale izmjene ulja u motorima, uštedjeti gorivo u motorima te smanjiti emisije otpadnih tvari iz ispušnog sustava vozila. H. K.

Hrvatska: Pokrivenost uvoza izvozom

U 2004. godini pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 48,4 %. Hrvatski robni izvoz u prva dva mjeseca 2005. godine iznosio je 7,25 milijardi kuna (1,26 milijardi američkih dolara), a to je 6,1 % više nego u istom prošlogodišnjem razdoblju. Istodobno uvoz je povećan za 3 % (više od 2,3 milijarde dolara). U prva dva ovogodišnja mjeseca pokrivenost uvoza izvozom bila je 52,9 %.

Sa zemljama EU ostvareno je više od 66 % robne razmjene. Hrvatski izvoz povećan je 16,3 %, a uvoz iz Unije 1 %. Najviše se izvozilo u Italiju, Njemačku i BiH, a uvozilo u Hrvatsku iz Italije, Slovenije, Austrije, Njemačke, Francuske, Rusije i Kine. H. K.

Suradnja Fonda za zaštitu okoliša sa znanstveno-stručnim institucijama i tvrtkama

Sklopljeni su sporazumi o stručnoj suradnji Fonda za zaštitu okoliša i 66 znanstveno-stručnih institucija i tvrtki. Predstavnici znanstvenih i stručnih institucija te tvrtki mogu se javiti s konkretnim programima. Fond će raspisati natječaj za projekte zaštite okoliša, čistiju proizvodnju, energetska učinkovitost i upotrebu obnovljivih izvora energije. Zaključit će se posebni ugovori za realizaciju konkretnih projekata i iznos naknade za njihovo obavljanje.

Pristigle ponude za stručnu suradnju su analizirane. Prihvaćene su ponude 39 tvrtki, 16 fakulteta, 10 stručnih institucija i jednog zavoda. Započeto je oko 160 projekata sanacije odlagališta otpada.

Potrebno je usvojiti strategiju gospodarenja otpadom. H. K.

Projekt obnove rafinerijskih kapaciteta do 2010. godine

Ina i MOL dogovorili su se o modernizaciji rafinerijskih kapaciteta. U modernizaciju rafinerija uložiti će se oko 4,5 milijardi kuna (između 800 i 900 milijuna dolara). Modernizacija rafinerija dovršit će se najkasnije 2011. godine, a rafinerijski kapaciteti će se povećati na 7,7 milijuna tona na godinu. Moći će se prerađivati sve vrste nafte, što će pridonijeti ekonomičnosti poslovanja. Kvaliteta derivata će se podići na razinu euro V kvalitete koja će biti tražena 2010. godine.

Kod odabira tehnologija za rafinerije dobra odluka je bila orijentacija na veću proizvodnju dizela budući da je na mediteranskom tržištu cijena tone dizela već 571 dolar, a benzina 511 dolara.

Modernizacija je započela. Odabire se izvođač radova za sisački Klaus (postrojenje za odvajanje sumpora iz sirove nafte). Veliki projekti ostvarit će se za tri – četiri godine. Modernizacija rafinerija uključuje također preradu tzv. rafinerijskog ostatka odnosno teških ulja, što će značiti daljnji iskorak u zaštiti okoliša.

Stručnjaci strateškog partnera MOL-a dali su stručnu pomoć u izradi plana modernizacije rafinerija i pomogli su Ini na novčarskom tržištu da dobije 30 do 35 % povoljnije uvjete nego ranije.

Sisačka i riječka rafinerija modernizirat će se usporedno, a potrebna sredstva osigurana su iz vlastitih izvora (nakon oporezivanja 2004. godine Ina je iskazala dobit od dvjesto milijuna dolara), dokapitalizacijom i međunarodnim financijskim zajmom. H. K.

Poslovanje vodom bit će profitabilan posao

Po bogatstvu i dostupnosti vodenih izvora Hrvatska je peta zemlja u Europi, a 42. u svijetu. U našoj zemlji nastaje oko 40 % vodenog bogatstva, a iz susjednih zemalja dolazi oko 40 %. Prosječna potrošnja vode pakirane u bocama, po stanovniku u Europi je 112 litara na godinu, u Italiji 189 litara, dok je u Hrvatskoj svega 30 litara.

U 2003. godini iz Hrvatske izvezeno je vode u vrijednosti 3,1 milijun dolara, a prošle godine za 5,1 milijun dolara. Prošle godine Hrvatska je uglavnom izvezla u susjedne zemlje 25 milijuna litara vode, od čega 90 % otpada na Jamnicu.

Važno je osigurati proizvodnju velikih volumena vode. Punionici Sveti Rok uspjelo je ugovoriti petogodišnji izvoz velebitske izvorske vode u Saudijsku Arabiju, Bahrein, Ujedinjene Arapske Emirate, Katar i Kuvajt. H. K.

Svaki kilometar ima cijenu

Male mreže kanala danas su najveće

Kanali za otpadnu vodu provlače se kroz podzemlje gradova i općina kao građevine od neizmjerne vrijednosti. Oni su nevidljivi našim pogledima, no od životne su važnosti za tehničku infrastrukturu naselja. Njihovo održavanje je potrebno, a iziskuje intenzivne troškove. Istodobno se kroz podzemlje provlači mreža novih sanitarnih sustava. Ti sanitarni sustavi su posve drugačije koncipirani od prethodnih, iziskuju manje prostora, prilagodljivi su i inteligentniji. Stručni posjetioci IFAT-a mogu "zakoniti" u staro i novo podzemlje odvodnjavanja.

Čišćenje dnevne otpadne vode vrlo je skupo, međutim još je skuplje dovesti je do čišćenja. Dvije trećine svih investicija vezanih uz otpadnu vodu odlazi u kanalizaciju – samo u Njemačkoj oko četiri milijarde EUR-a na godinu. Prognoze o budućim potrebama ne dopuštaju nikakvo smanjenje budući da se predviđa sanacija 17 % njemačke mreže otpadnih voda (ukupno oko 500 000 kilometara) u iznosu od 45 milijardi EUR-a. To ipak nije dovoljno jer brojke odražavaju samo stanje javne kanalizacije. U privatnom tlu javlja se daljnjih 1,2 milijuna kilometara cijevi za sanaciju koje čine veliku opasnost. Procjene ukazuju da je 40 % tih tzv. podzemnih vodova neispravno.

Problem nije samo njemački. Sve industrijske zemlje imaju problema s održavanjem infrastrukture u podzemlju naslijeđene iz 19. stoljeća. Naime, u početku industrijalizacije tadašnji sustav kanalizacije bio je novina. Danas ona više nije suvremena. Moderna vodoprivreda naselja zasniva se na novim decentraliziranim i vrlo fleksibilnim sustavnim rješenjima, a nastoji uklopiti stari zatečeni sustav kanala. Tako je dakle veliko prostrano odvodnjavanje naselja jedan zastario model koji se sada tek počinje rješavati. U budućnosti će sustavi odvodnjavanja biti organizirani na malom prostoru s mogućnošću identificiranja različito zagađenih frakcija otpadnih voda uz koncept da se vodu ne upotrebljava više kao transportno sredstvo za otpad osim vrlo rijetko u regijama siromašnim vodom, gdje predstavlja jedino smisljeno rješenje.

IFAT je predstavio odgovarajuće inovacije, npr. WC s odijeljivanjem koji ima priključeno odvodnjavanje podtlakom i doradenu stanicu za žutu i crnu vodu. Također su prikazani svi oni proizvodi, postupci i službeni izvršitelji koji su potrebni za inspekciju i održavanje kanala još desetke godina. Postojeći stari sustavi ne mogu se od danas do sutra nadomjestiti novima – okolnost koja sanirajućoj struci srednjoročno osigurava pune knjige naloga.

Korisnici kanala, koji trebaju dati naloge za sanaciju, prethodno se ponajprije moraju temeljito informirati. IKT – Institut für Unterirdische Infrastruktur (www.ikt.de) ustanovio je u ispitivanju više stotina gradbenih pokusa da postoji znatna razlika u kakvoći postavljenih cijevi. Dok su tzv. "GFK – Lineri" kod testiranja sasvim dobro držali, ocjenjivači su kod cijevi omotanih pustom ustanovili u pojedinim slučajevima propuštanje. Jasne razlike utvrđene su kod kriterija opterećenosti raznih vrsta omotača. Visoka opterećenost je izuzetno bitna kada omotač treba pridonijeti stabilnosti stare cijevi ili kada postoji visok tlak podzemne vode. Trećina tvrtki koje su isporučile ugradbene probne primjerke postigle su vrlo dobre vrijednosti s više od 95 % učinkovitosti. Preostale nisu zadovoljile postavljene kriterije.

IFAT omogućava izravnu usporedbu službenih izvršitelja sanacije, proizvođača opreme kao i drugih proizvoda za sanaciju. Pri tome su informacijske mogućnosti, uključujući stručnu kompetentnost, predstavljene na jedinstven način.

Daljnje informacije su dostupne na internetu pod www.ifat.de

Kontakt osoba za tisak:

Ebba Schiel, Pressereferat IFAT 2005

tel. (+49 89) 9 49-2 06 60

fax. (+49 89) 9 49-2 06-69

schiel@messe-muenchen.de

H. K.

Reciklaža – tema IFAT-a 2005.

Na snazi je Zakon o elektro- i elektroničkim instrumentima

Princip proizvodne odgovornosti djeluje sada i kod elektro-otpada: na temelju dviju EU-smjernica Zakon o elektro- i elektroničkim instrumentima (ElektroG) Savezne vlade obvezuje proizvođače u Njemačkoj da od ožujka 2006. godine povuku i sigurno zbrinu svoje instrumente prema stanju tehnike. IFAT 2005. idealna je prilika za pronalaženje odgovarajućih partnera u smislu buduće zadaće zbrinjavanja.

Tržište zatečeno Zakonom o elektro- i elektroničkim instrumentima je opsežno: eksperti pretpostavljaju da je u Njemačkoj potrebno zbrinuti na godinu oko 1,1 milijuna tona starih instrumenata. Prema Zakonu o elektro- i elektroničkim instrumentima iz veljače 2005. godine potrošači mogu od ožujka 2006. godine svoje rabljene mobilne telefone, radioprijemnike, računala, hladnjake itd. besplatno predati komunalnim sabiralištima. Proizvođači instrumenata moraju općinama staviti na raspolaganje spremnike za sakupljanje starih instrumenata koje je potrebno zbrinuti.

Realizacija je prepuštena općinama. Sabirališta se mogu predvidjeti ili se može dodatno ponuditi odvoz. Kako se takvi odvoznici i dopremni sustavi kombiniraju i kako mnoga sabirališta jedne općine trebaju biti uređena ovisi o mjesnim projektima i gustoći stanovništva.

Odvoz sa sabirališta i prateće zbrinjavanje proizvođači mogu sami provesti ili ovlastiti poduzeća za zbrinjavanje. U oba slučaja više proizvođača može se međusobno povezati. Udruženje njemačkog gospodarstva zbrinjavanja (BDE) očekuje od Zakona npr. nove smjernice za svoje članove. Osim toga poduzeća za zbrinjavanje očekuju da će se također pojačati suradnja s općinama.

Tako se očekuje da će općine kod uređenja sabirališta angažirati također i privatnu inicijativu.

Važno je da se kod zbrinjavanja starih instrumenata po mogućnosti visok udio ponovno upotrijebi ili reciklira. Prema tipu instrumenta Zakon predviđa najmanje kvote od 50 do 80 %. Prije demontaže starih instrumenata u postrojenjima za obradu treba se ispitati da li se proizvod može ponovno upotrijebiti. Ukoliko to nije slučaj, obrada mora slijediti prema stanju tehnike. Tako propisuje zakonska osnova u svrhu odstranjivanja materijala i sastavnih elemenata štetnih tvari iz instrumenata: npr. FCKW, PCB – kondenzatori, živa itd.

Njemačko gospodarstvo u području zbrinjavanja rano pripremi za najavljeni ElektroG. Već godinama se struka intenzivno bavi recikliranjem starih instrumenata i predložila je na IFAT-u 2005. u Münchenu razne logističke i zbrinjavajuće koncepte koji su se već u praksi potvrdili i koji će također biti aktualni kod promjene ElektroG. Skupljanje i iskorištavanje starih instrumenata je korak prema zaštiti okoliša. U budućnosti će preostali sadržavati manje opasnih tvari.

Daljnje obavijesti nalaze se na internetu pod www.ifat.de

Kontakt osoba za tisak:

Ebba Schiel, Pressereferat IFAT 2005

tel. (+49 89) 9 49-2 06 60

fax. (+49 89) 9 49-2 06 69

schiel@messe-muenchen.de

H. K.

IFAT 2005.: Najveće sudjelovanje izlagača u 40-godišnjoj povijesti sajma

Na svjetskom sajmu za okoliš i zbrinjavanje IFAT 2005. više je izlagača nego ikada ranije pokazalo inovativne tehnologije za dobivanje vode, zbrinjavanje otpadne vode i otpadna. Na IFAT-u u Münchenu ukupno se predstavilo 2 135 izlagača (2002. godine 2 039 tvrtki) iz 35 zemalja. Međunarodno sudjelovanje izlagača raste više od 20 %. Međunarodni 14. stručni sajam za vodu, otpadnu vodu, otpad i reciklažu od 25. do 29. travnja 2005. pokazao je ponovno veliku ulogu najnovijih tehnologija za okoliš kod rastuće globalizacije.

Priredivač Messe München zabilježio je za IFAT 2005. izvanredan porast međunarodnog sudjelovanja: prisustvovalo je 620 izlagača iz inozemstva (2002. 516 izlagača), što predstavlja 100 međunarodnih izlagača više nego prilikom ranije priredbe godine 2002. Poraslo je prije svega sudjelovanje poduzeća iz Francuske, Velike Britanije, Italije, Nizozemske, Turske, SAD-a i Češke Republike. Međunarodni izlagači i posjetitelji koristili su IFAT kao platformu za njihove poslovne aktivnosti.

U smjeru povećanog svjetskog tržišnog otvaranja i globalnih strukovnih projekata raste također zanimanje struke za izgradnju i dogradnju međunarodnih poslovnih kontakata. Svjetski sajam za okoliš i zbrinjavanje nudi zanimljivu platformu za izgradnju kooperacija u okviru međunarodnih projekata i svjetsku distribuciju kao tržišni ulazak npr. u azijski i arapski svijet.

Daljnje informacije dostupne su na internetu pod www.ifat.de

H. K.